

Rezime izvještaja guvernera – januar-februar 2023.

U Izvještaju guvernera za januar-februar 2023. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2023. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u januaru i februaru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2023. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u 2022. godini ostvaren je realni rast BDP-a od 6,1%.

Potrošačke cijene su u februaru 2023. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,5%, a u odnosu na februar prethodne godine za 15,1%.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u prva dva mjeseca 2023. godine u odnosu na isti period 2022. godine ostvarila rast od 15,5%. Rast proizvodnje je evidentiran u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 53,3%, dok je pad zabilježen u sektorima prerađivačke industrije od 12,7% i vađenja ruda i kamena od 18,1%.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prva dva mjeseca 2023. godine iznosio je 70.568 što je za 57,16% više u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 177.000 noćenja, što predstavlja rast od 45,49%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu bilježi značajan rast u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 40,18%, drumskom za 55,70% i prevozu putnika na aerodromima za 45,77%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 4,44%, i pad efektivnih časova rada od 2,89%.

Prosječan broj zaposlenih u februaru 2023. godine iznosio je 232.461 lice, što je za 1,04% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 9,16% više u odnosu na februar 2022. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u februaru 2023. godine iznosio 44.632 što predstavlja pad od 0,34% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na februar 2022. godine pad od 19,53%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 28. 02. 2023. godine, bio je 58.781 od kojih je 16.227 ili 27,60% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,27%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2022. godine rast iznosio 3,04%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju februara 2023. godine iznosio 988,15 miliona eura, i bio je veći za 0,52% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 12,12%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 28. 02. 2023. godine (16.227) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bila su 1.564 privredna subjekta čija blokada je iznosila 38.224.166,73 eura što čini 3,87% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok su u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bila 14.663 privredna subjekta sa iznosom blokade od 949.935.102,73 eura što čini 96,13% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 28. 02. 2023. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 27,42% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,31% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 48,52% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju februara 2023. iznosila je 6,44 mlrd. eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast za milijardu eura, ili 18,43%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju februara 2023. godine iznosili 3.809,84 miliona eura i u odnosu na februar prethodne godine ostvarili su rast od 11,69%, dok su u odnosu na prethodni mjesec ostvarili rast od 2,38%.

Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju februara 2023. godine iznosili su 214,09 miliona eura i činili su 5,62% ukupnih kredita. Na godišnjem nivou bili su niži za 6,12%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili rast od 0,34%.

Depoziti u bankama u februaru 2023. godine iznosili su 5.231,44 miliona eura i u odnosu na februar 2022. godine bilježe rast od 21,88%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili rast od 0,51%. Ukupan kapital banaka na kraju februara 2023. godine iznosio je 706,31 milion eura, i u odnosu na isti period prethodne godine bio je veći za 16,84%, dok je u odnosu na prethodni mjesec viši za 1,49%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju februara 2023. godine iznosila je 6,13%, i u odnosu na kraj februara 2022. godine zabilježila je rast od 0,51 pp, dok je bila za 0,08 pp viša u odnosu na kraj prethodnog mjeseca.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u februaru 2023. godine iznosila je 7,05%, i na godišnjem nivou bilježi rast od 1,04 pp, dok je bila za 1,23 pp viša nego u prethodnom mjesecu.

Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,28% na kraju februara 2023. godine i u odnosu na isti period prethodne godine bila je niža za 0,02 pp, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca zabilježila rast od 0,01 pp.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 269,08 miliona eura na kraju februara 2023. godine, i u odnosu na isti period prethodne godine bila je veća za 50,06 miliona eura ili 22,86%, dok bilježi rast od 2,15 miliona eura ili 0,81% na mjesečnom nivou. Tokom februara 2023. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 69,03%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 30,97%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 19,79 miliona eura za prva dva mjeseca 2023. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (85,14%), dok se ostatak odnosi na premije životnog osiguranja (14,86%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi tokom dva mjeseca 2023. godine iznosio je 2,39 miliona eura, ostvaren je kroz 642 transakcije i u odnosu na isti period prethodne godine bio je veći 4,86 puta. Tržišna kapitalizacija na dan 28. 02. 2023. godine iznosila je 3.527,61 milion eura, i na godišnjem nivou bilježi rast od 10,36%, dok na mjesečnom nivou bilježi pad od 1,22%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju februara 2023. godine bila 14.755,42 indeksnih poena, bilježi rast od 50,06% na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 1,82%. Indeks MNSE10 iznosio je 1.032,77 indeksnih poena i bilježi rast od 35,29% u odnosu na februar prethodne godine, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi pad od 0,16%.

Izvorni prihodi budžeta u prva dva mjeseca 2023. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 312,05 miliona eura i bili su viši za 11,07% u odnosu na planirane, a za 34,23% u odnosu na uporedni period 2022. godine. Budžetski rashodi iznosili su 286,29 miliona eura i zabilježili su pad od 22,71% u poređenju sa planiranim i pad od 2,23% na godišnjem nivou. Budžetski suficit iznosio je 25,76 miliona eura ili 0,42% prognoziranog godišnjeg BDP-a.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju decembra 2022. godine, državni dug je iznosio 4.026,33 miliona eura ili 69,46% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 468,77 miliona eura ili 8,09% BDP-a, a na spoljni dug 3.557,56 miliona eura ili 61,37% BDP-a. Na kraju decembra 2022. godine, javni dug iznosio je 4.102,22 miliona eura ili 70,77% BDP-a.

U januaru i februaru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, ostvareno je učešće na sastanku Odbora za stabilizaciju i pridruživanje putem onlajn platforme. Ministarstvu finansija je dostavljen izvještaj sa sastanka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje. Ažuriran je Akcioni plan za usaglašavanje sa pravnom tekovinom EU za poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna politika, u dijelu koji se odnosi na realizaciju nastavka regionalnog projekta. Povodom godišnje ocjene Programa ekonomskih reformi Crne Gore, ostvareno je učešće na više sastanaka.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u januaru i februaru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u

neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.